

EDINOST

Iskajna, izvešni podeljki, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ...
 Asistenta št. 20, L. ...
 pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo.
 Prof. F. Peric. ...
 znaša za mesec L 7. ...
 Za inozemstvo mesečno ...
 Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Manjšinsko vprašanje vedno bolj v ospredju

Tudi predavanje profesorja Gianninija na tukajšnjem trgovskem vseučilišču, iz katerega smo podali včeraj glavne misli, je ponoven dokaz, kako prav imajo tisti, ki trdijo, da je manjšinsko vprašanje stopilo v vrsto najvažnejših mednarodnih vprašanj ter da interes miru med narodi in državami neodklonljivo zahteva njegovo popolno rešitev. To potrebo je izrecno poudaril rektor Asquini v svojem pozdravnem govoru, rekši, da je problem manjšin pereč in težak in da ga je treba objektivno proučevati. Drago nam je tudi, da je gospod rektor prisodil ravno Trstu naloge takega proučevanja, v kar da je poklican po svojih izkuštvih, po svojem zemljepisnem položaju in po svoji zgodovinski prošlosti. G. rektor je očitno mislil s tem na dejstvo, da je naše mesto tista točka, kjer se tesno stikata italijanski in jugoslovanski svet, radi česar da je naloge Trsta, da je razsoden in objektivni posredovalec med tema dvema svetoma. Te besede od strani tako avtoritativne osebe naj si zapomnijo vsi tisti v Italiji, ki enostavno ne morejo razumeti, da bi tudi v tej državi obstajalo kakšno manjšinsko vprašanje, ker da jo že njen značaj, kot izključno narodne države, odvezuje od vsakega ozira in še bolj od vsake dolžnosti napram drugorodnim državljanom. V kričečem nasprotju s omenjenim naglašanjem rektorja Asquinija zahtevajo ti zakrknjeni in v svoj jezikovni imperijalizem zamreženi slepci, naj bo ravno Trst prvotni in zastavonoša nasilne raznarodovalne politike, kar je v diametralnem navzkrižju z nalogo posredovalca med dvema plemenoma, ki jo prisoja Trstu gospod rektor.

Historijat, ki ga je profesor Giannini podal v svojem predavanju o postanku in razvoju problema manjšin od zaključka vojne, preko mirovne konference pa do današnjega dne — puščamo na strani. Tu nas zanima, kako se postavlja to vprašanje v današnjem položaju in v zvezi z Društvom narodov. Važno je naglasiti profesorja Gianninija, da se manjšinsko vprašanje komplicira s tem, da narodne manjšine zahtevajo svoje zastopstvo v Društvu narodov ter da se združujejo v organizacije, ki predlagajo za rešitev vprašanja manjšin načrte, ki bi mogli izvesti novo vojno. V koliko da je bil bojazen pred tako nevarnostjo upravičena, nam ni dopustna sodba, ker tisti baje nevarni načrti niso znani široki javnosti. Ne moremo pa soglašati s mnenjem predavatelja, ko vidi nevarnost že v dejstvu, da hočejo biti narodne manjšine zastopane v Društvu narodov ter da se do njega obračajo s svojimi pritožbami. Saj je tudi rektor Asquini sam v svojem pozdravnem govoru, v zvezi s predmetom, o katerem je imel govoriti profesor Giannini, priznal, da manjšinsko vprašanje spada med tiste mednarodne probleme, ki se imajo rešiti. Naravno in samoočebi razumljivo pa je, da mora imeti vsako vprašanje svoje mesto, svoj forum, ki naj pospešuje njegovo popolno rešitev. Ker je bilo Društvo narodov v prvi vrsti ustanovljeno v namen, da uredi manjšinsko vprašanje, in ker je postulat najenostavnejše in najelementarnejše pravičnosti, da je tisti, čigar usoda je v igri, zastopan tam, kjer se ima razpravljati o njegovih pravicah, je po našem naziranju neoporečna pravica manjšin, da predlagajo svoje pritožbe in zahteve Društvu narodov, posebno pa še, če ni v državi, h kateri pripadajo, nobenega činitelja, ki bi hotel biti zaščitnik njihovih etičnih pravic in njihovih narodnega obstanka. Pripoznavni mednarodni značaj manjšinskega problema, in pa dejstvo, da je Društvo narodov mednarodno ustanovljen organ za uredbo tega vprašanja, dajata manjšinam pravico, da so zastopane pri njem, oziroma, da se obračajo do njega s svojimi pritožbami. Pa tudi države, ki bi se čutile prizadete po teh pritožbah, ne morejo trditi, da bi bila s tem dotaknjena njihova suverenost, ali kršena kaka njihova pravica. Prvič zato ne, ker so same ustanoviteljice in članice tega mednarodnega foruma, v drugo pa zato ne, ker morejo s svojim lastnim postopanjem z drugorodnimi manjšinami odtegniti tem poslednjim vsako pravico do pritožb, oziroma po svojem zastopstvu pri Društvu narodov dokazati neopravičenost pritožb. Kompetenco Društva narodov priznava predavatelj sam, ko opravičuje Društvo narodov, češ, da je se »mlado«. Logični sklep iz tega naglasjanja je, da je to društvo poklicano za razpravljanje in odločanje o problemu manjšin.

G. profesor Giannini meni, da se problem narodnih manjšin reši sam po sebi, čim se duhovno pomirijo. Mi pa menimo, da je treba zaporednost reševanja postaviti tudi drugače. Priznavamo, da je v prilogi reševanju, če so duhovno pomirjeni; na drugi strani pa je istotako resnična potreba, da se s pravičnim postopanjem poprej duhovno pomirijo ter da se s tem pripravijo pravo razpoloženje za sporazum in popolno rešitev. Če je krivica trajna in neizprosna, ne more priti do tistega pomirjenja duhov, ki ga profesor Giannini postavlja kot predpostavko za rešitev manjšinskega problema. Tako pomirjenje duhov in razpoloženje za sporazum prideta sama ob sebi, ako se uresniči predpogoji, ki smo ga mi ponovno naglašali in ki ga je naglašal

tudi prof. Giannini v svojem predavanju — t. j. ako se manjšinsko vprašanje loči od politike in postavi na tla občečlovečanskega čustva, ki mora vezati vse narode v eno samo družino. Potem pride tudi rešitev vprašanja takeorekoč sama ob sebi. Kraf vseh teh pripomb in razlik v miselnosti ostaja predavanje profesorja Gianninija razveseljiv pojav, ki kaže, da je tudi med našimi sodržavljanji italijanskega plemena mož, ki znajo mirno, stvarno, brez predsodkov in brez sovraštva razpravljati o manjšinskem problemu. To nam je v tolažbo. Eppure si muove!

Seja poslanske zbornice

RIM, 20. Pri čitanju zapisnika včerajšnje seje poslanske zbornice se je oglasil k besedi generalni tajnik fašistovske stranke on. Farinacci. Rekel je, da je fašistovska stranka hotela zakon o tajnih društvih. Za zakon so glasovali vsi fašistovski poslanci, le 4 niso glasovali. Stranka jih kategorično vabi, da izrazijo svoje mnenje. (Pritisjevanje).

Nato je pričela razprava o zakonskem načrtu glede odplačila najemnin in drugih doživljenjskih dajatev.

Proračun ministrstva za zunanje stvari na včerajšnji seji Senata

RIM, 20. Po predložitvi raznih zakonskih načrtov je senat na svoji današnji seji začel razpravo o proračunu ministrstva za zunanje stvari za finančno leto 1925-26.

Proslava 24. majnika

RIM, 20. Vojni minister je odredil, da bodo o priliki 10-letnice vojne napovedi Italije Avstriji (dne 24. maja) prenešene v državni muzej Castel S. Angelo zastave vseh čet, ki so bile razpuščene po vojni. Zastave bodo prepeljane iz vse Italije do postaje Termini; od tu bodo prenešene v sprevedu z vsemi vojaškimi častmi v muzej Castel S. Angelo.

Stališče Stojadinovića omanjano?

BEOGRAD, 20. (Izv.) Tekom današnjega dne sta zborovala parlamentarna odbora za organizacijo sodišč in dovolitev poljedelskih kreditov. Zakonski načrt o poljedelskih kreditih je izgotovljen. Zakonodajni odbor za tiskovni zakon je razpravljal o vprašanju odgovornosti za pisanje listov. Pašić ni prišel danes radi rahle obolenosti v ministrsko predsedstvo. Pač pa je sprejel na domu več ministrov, med njimi Pribečevića in Žerjavo. Na njegovem domu se je vršila tudi seja ministrskega sveta. Na dnevnem redu je bila razprava o finančni politiki. V zadnjem času se je stališče finančnega ministra zelo omajalo radi njegove finančne politike. Zdi se, da bo moral pustiti državne finance kakemu drugemu strokovnjaku.

Radičevići bi radi stopili v vlado

Pašić proti kombinaciji HSS
 ZAGREB, 20. (Izv.) Danes je zopet izšel »Dom«, kot glasilo HSS. Pavle Radič v uvodniku silno napada prosvetnega ministra Pribečevića, češ da je on kriv, da ni prišlo še do sporazuma med radikali in radičevići. Iz vsega članka je razvidno, da bi radičevići radi stopili v vlado. Vse kaže pa, da je Pašić proti vsaki izpremembi, ki bi razrušila sedanjí režim narodnega bloka. Tudi oni radikali, ki so bili prvotno za kombinacijo RR (radikalni radičevići), so sedaj revidirali svoje mnenje.

Mala antanta proti obojevanju Madžarske
 BEOGRAD, 20. (Izv.) Današnje »Vreme« poroča iz Pariza: Kakor doznavamo iz verodostojnega vira, so poslanci Romunije, Jugoslavije in Čehoslovaške prejeli od svojih vlad nalog, da skupno intervenirajo pri maršalu Fochu radi prekoračitve Madžarske vojaških klavzul trianonske pogodbe. Zunanje ministrstvo ni te trzovjavke zanikalo.

Predsedniki komisij za zrelostne izpite v Sloveniji
 BEOGRAD, 20. Minister prosvete Pribečević je odredil za predsednika izpraševalnih komisij v višjih in nižjih tečajih gg: Jeremijo Živanovića, prof. višje pedagoške šole v Beogradu, za I. gimnazijo in realko v Ljubljani; dr. Marija Kiseljaka, vseučilišč. prof. v Zagrebu, za II. gimnazijo v Ljubljani in gimnazijo v Kočevju; dr. Avgusta Musica, vseučiliškega profesorja v Zagrebu, za III. gimnazijo v Ljubljani; dr. Tihomira Grgjevića, vseučiliškega profesorja v Beogradu, za učiteljske v Ljubljani (za vse tri zavode); Gjorgia Rokmaka, profesorja vojaške akademije v Beogradu, za realko v Mariboru; dr. Jovana Hadžija, vseučiliškega profesorja v Ljubljani, za gimnazijo v Mariboru in v Murski Soboti; Milana Mandrovića, oblastnega šolskega nadzornika v Velikem Bečkerek, za učiteljska v Mariboru (za vse tri zavode); Josipa Westra, viš. šolskega nadzornika v Ljubljani, za gimnaziji v Novem mestu in Kranju; dr. Karla Hinterlechnerja, vseuč. profesorja v Ljubljani, za gimnaziji v Celju in Ptuj ter dr. Janka Lokarja, gimnazijskega ravnatelja v Ljubljani, za gimnazijo v St. Vidu nad Ljubljano.

Novo preobnavljanje krol v Bolgariji

Pristaži Panice napovedujejo krvno osveto Aretacije komunistov in zemljoradnikov Vojaški in politični begunci

SOFIJA, 20. Umor Panice v Burgtheatru na Dunaju je dal znamenje za krvave prepire med obema sovražnima tabornima Macedoncem. Panicova rodbina je objavila posmrtnico, v kateri napoveduje nasprotnikom krvavo revanso. V drugi posmrtnici objavlja federalisti centralizetom krvav obračun za umor svojega voditelja Panice. Centralisti so nato odgovorili v sofijskem listu »Epoka«, ki prinaša sliko atentatorice in poveljuje njen čin kot patrijotično delo ter grozi federalistom, da jih bodo skušali popolnoma iztrebiti. BEOGRAD, 20. Po zadnjih vestih iz Sofije se vrše po vsej Bolgarski ogorčen boj med vstati in vladnimi četami. Doma je do hudih spopadov pri Tatarpasardžiku, Šipki, Lovču in Sumenu.

Vzhodno od Sofije se bojuje 1500 vojakov proti obojevanim vstašem. Došlo je do spopadov pri Tatarpasardžiku, Sanimaku, Šipki, Lovču in Sumenu. Odkrili so zaroto, katere namen je bil zadržati orientekspresni vlak z razstreljivo mosta pri Tatarpasardžiku. Mostove straži sedaj vojaštvo.

Iz Caribroda poročajo, da se množe pobegi bolgarskih vojakov na jugos. ozemlje. Pred nekaj dnevi sta se javila oblastvom dva begunca, včeraj pa zopet pet zemljoradnikov. Vsi begunci izpovedujejo, da je teren v Bolgarski neznosen in da so gozdovi polni beguncov.

Bolgarsko kasacijsko sodišče

zavrnilo priziv zarotnikov
 SOFIJA, 20. Po dveh dneh razpravljanja je kasacijsko sodišče zavrnilo priziv Friedmana, Kojeva in Zagorskega, ki so bili — kakor znano — od vojaškega sodišča obsojeni na smrt. Priziv je bil zavrnjen, ker ni moglo kasacijsko sodišče izslediti v procesu nobene napake z ozirom na obliko: kasacijsko sodišče namreč ne more razpravljati o procesu z ozirom na njega stvarnost.

Obsojencem ostaja še možnost, da se zatečejo k milosti kralja; zdi se pa, da je njihova usoda že zapečatena.

Fan Noli pripravlja vstajo v Albaniji

BEOGRAD, 20. (Izv.) Iz Barija poročajo, da pripravila tam Fan Noli s pomočjo Črnogorcev vstajo v Albaniji. Vstaja bi se imela pričeti v juliju. Med jugoslovensko in italijansko vlado se vršijo razgovori o tej možnosti.

Zaključitev uspešnega kongresa

Odobritev državnega proračuna
 MOSKVA, 20. Jutri se zaključi sovjetski kongres. Na jutrišnji seji se bodo vršile volitve osrednjega odbora, ki bo potem izvolil člane vlade Sovjetske zveze. Včeraj je ljudski komisar za finance Sokolnikov predložil kongresu v odobritev proračun za poslovno leto 1924-1925, ki dosega 2 milijardi in 558 rubljev. Ob tej priliki je Sokolnikov podal poročilo o finančnem položaju Rusije. Poudaril je, da se mu je posrečilo vzdržati proračun v ravnotežju kljub slabi letini. Denarna reforma se je obnesla. L. 1924. je znašal valutni fond komaj 390 milijonov zlatih rublov, danes znaša 780 milijonov zlatih rublov. Glede poravnave ruskih dolgov napram inozemskim državam je Sokolnikov omenil, da bo treba pri končni ureditvi tega vprašanja upoštevati dejstvo, da je med vojno šlo iz Rusije v Anglijo 600 milijonov zlatih rublov kot jamstvo za ruske dolgeve in 100 milijonov je ugrabil gen. Kolčak.

Po Sokolnikovem mnenju se vprašanje medzavezniskih dolgov ne bo moglo rešiti brez Rusije. Za Sokolnikom se je oglasilo k besedi več ljudskih zastopnikov. Nato je Sokolnikov izjavil, da upa, da bo mogoče zvišati plače industrijskim delavcem, ako bodo gospodarske razmere to dovolile. Kongres je proračun finančnega ministra sprejel. Ljudski komisar Frunze je podal poročilo o stanju rdeče armade. Rekel je, da je padlo število vojakov od 5 milijonov in pol na 562.000, tako da ima ZSSR danes razmeroma najmanjšo armado. Na vsakih 10.000 prebivalcev pride 41 vojakov, medtem ko pride v Romuniji in Poljski 100 vojakov, v Franciji (brez kolonijalnih čet) celo 200 vojakov na 10.000 prebivalcev. Na 1000 kvadratnih kilometrov pride v Rusiji 27 vojakov, v Romuniji 500, naskem 700.

Frunze je odločno zanikal vmešavanje Rusije v zadeve Estonске in Bolgarske. Sklepe konference v Helsingforsu in Rigi ter Male antante v Bukarešti, nadalje vojsko zvezo med Romunijo in Poljsko je treba smatrati za poskuse, da bi se ustvaril protiboljševiški blok. ZSSR mora torej skrbeti za svojo obrambo ter izpolniti svojo armado.

Manifestacija madžarskih kmetov za Masaryka

PRAGA, 20. Predvčerajšnjim se je vršila v Pragi čudna demonstracija. Okoli 4000 madžarskih kmetov v narodnih nošah je korakalo v Hradzin, kjer so priredili predsedniku Masaryku ovacije. Povorko so tvorili vladni naklonjeni mali posestniki, ki

so demonstrirali za pravično razdelitev zemlje.

Vprašanje medzavezniskih dolgov

na proučevanju Brianda in Caillauxa
 PARIZ, 20. Painlevé, Briand in Caillaux so danes razpravljali o finančnih problemih, o vprašanju medzavezniskih dolgov in o položaju v Maroku. O teh vprašanjih bo sklepal prihodnji ministrski svet.

Briand in Caillaux se pogostoma shajata na proučevanju vprašanja medzavezniskih dolgov. V par dneh bosta imela konferenco, na kateri se bodo določili predlogi, ki se bodo v tem oziru stavi vladni Združenih držav.

Angleško-francoska nesporazumljenja

radi note Nemčiji o neizvrševanjih
 PARIZ, 20. Včeraj se je imela sestati poslaniška konferenca radi razprave o noti, ki se ima poslati Nemčiji z ozirom na kršitve — z njene strani — vojaških klavzul. Seja pa je bila v zadnjem trenutku odložena, ker se angleška in francoska vlada nista mogli pravočasno sporazumeti glede besedila note in sankcij, ki se imajo naloziti Nemčiji v svrhu popolne izvršitve razorožitve.

Ugoden položaj Francozov v Maroku

Rifanci se pripravljajo na nove napade
 FEZ, 20. Poroča se, da se je vsled dohoda novih ojačenj in vsled zasedbe ogorčenih pokrajin poleglo vznemirjenje med prebivalstvom francoske cone v Maroku. S fronte prihajajo vesti, da se sovražnik nmržno pripravlja na nove operacije. Zdi se, da hočejo Rifanci začeti splošen napad na vsej fronti, koder so se dosedaj tolkli le posamezni oddelki vstašev. Pričakuje se, da bo izdan ukaz za splošno mobilizacijo v Rifu in v Gedalbi. Francoski glavni stan jemlje sproti mere, ki jih od časa do časa zahtevajo okoliščine.

PARIZ, 20. »Ere Nouvelle« hoče vedeti, da je začela ofenziva proti Rifancem že pred šestimi meseci in da se je treba zahvaliti generalu Nolletu, ki je prvi začel organizirati ojačenja za generala Leancheyja. Čim je Painlevé prevzel vodstvo

Osrednji občni zbor društva „Prosveta“ v Trstu

V nedeljo 10. maja se je vršil v dvorani Delavskega konsumnega društva pri Svetem Jakobu v prisotnosti velikega števila odposlancev iz vseh pokrajin Italije, kjer biva naš rod, iz solnčnih Brd, s korenjaškega Krasa, z Notranjskega in iz tužne Istre, tretji osrednji občni zbor »Prosvete«.

Zborovanje je otvoril predsednik doktor Pertot Just, pozdravil je vse prisotne, posebno pa še Istrane, ki so se udeležili občnega zbora v častnem številu, razne organizacije, med njimi predvsem bratsko »Zvezo prosvetnih društev« v Gorici, dr. Slavika kot predsednika »Glasbene Matice« in posebno priročno poslanca doktorja Wilfana, ki je šel društvu vedno v vsem na roko. Grajal je one naše naobražence, ki niso še znali zadostiti svoji nalogi v prid našemu ljudstvu, ter upa, da bodo v novem letu gotovo to popravili. Pokazal je na strankarske boje, ki so se na žalost pojavili tudi na prosvetnem polju in katerih žrtve sta bili društvi »Stanjel« in »Planina« v Planini.

Po svojem nagovoru je podal besedo dr. Čermelj, ki je obširno poročal o društvenem delovanju v zadnjem letu. Menil je, da smo po izgubi zakona, ki je urejeval položaj in pravice društev, postavljeni pred vprašanje, kakšno je sedanje stališče naših društev. Za sedaj imamo na razpolago le statut in par policijskih naredb, ki nikakor ne morejo zadostiti temu vprašanju. Kočljivo je vprašanje po starem zakonu že ustanovljenih društev, ker jim oblasti nečejo in ne morejo izdati potrdil o pravilnem obstoju, bolj kočljivo pa je še vprašanje novih društev. Odprava društvenega zakona pa je imela tudi svojo solčno stran, seveda je z ozirom na razmere, v katerih živimo. Odpadle so namreč gotove formalnosti občnih zborov in sestankov. Začeli pa so delati razne druge ovire. Vrhunec je bila prepoved dramatičnih predstav v slovenskem jeziku, ki je bila odpravljena po posredovanju poslanca dr. Wilfana, toda pretekt si je pridržal pravico podeljevati dovoljenje za predstave, kar so nemilo občutila vsa naša društva. Premnogokrat je moral v takih slučajih posredovati naš poslanec dr. Wilfan. Orisal je še nadalje zapreke, ki so se stavile na pot naših društev tudi pri popolnoma vsakdanjih predavanjih in kjer smo imeli priliko videti resnost in vztrajnost našega ljudstva. In vendar je bilo društveno delovanje v preteklem letu tako živahno kakor nikdar prej. Prebili smo pač prvo bol, ki so nam jo povzročali neprestani udarci. Udarci so nas sicer omamili, niso nas pobili. Delovanje »Prosvete« se je razmahnilo in ima sedaj svoj delokrog tudi tam, kjer je bilo do sedaj vsako delovanje nemogoče.

Tajnik je nato orisal delovanje društva med narodom. Imelo je ogromno število predavanj, posebno gospodarskih, zdravniških in celo vrsto drugih. Zahvalil se je posebno Narodno-gospodarskemu krožku za predavanja o zavarovanju goveje živine, ki so imela najlepši uspeh, ker so imela praktični pomen, kajti marsikje se je usta-

nove vlade, je naročil generalu Leancheyju, da naj stori vse potrebno za zagotovitev varnosti v Maroku, ne da bi pri tem opustil niti najmanjše prilike za nastavitve pogajanj z Abd el Krimom. V to svrhu — nadaljuje imenovani list — je bil odposlan v Madrid poseben odposlanec, ki je imel tam določiti s špansko vlado temelje za sporazum, ki bi ga lahko sprejele vse stranke. »Matin« poroča, da so bila odposlana ojačenja v Maroko takoj po prihodu Painlevéja na vlado in da so bili Rifanci zavrnjeni onstran mej, ki so postale tako varne pred vsakim neprijetnim iznenađenjem.

PARIZ, 20. Agencija »Havas« objavlja komunikate, s katerim urad ministrskega predsednika zanika vse trditve inozemskih listov o porazih Francozov v Maroku. Te vesti da so brez vsake podlage.

Silna deževja v Franciji

PARIZ, 20. V pokrajini Pariza dežuje že tri dni med silnimi nevihtami, ki so nastopile po par dneh neznozne vročine. Sinoči se je vilo nad Parizom s tako silo, da je bil kmalu del železniske proge Pariz-Vincennes 1½ m pod vodo. Med nevihto je padala toča, ki je povzročila veliko škodo na vzhodu Pariza. Tudi iz Liona in iz Savoje se poroča o uničevalnih neurjih. V okoličih Ivryja je strela ranila več oseb.

Nalivja in strele na Angleškem

LONDON, 20. Po treh dneh silne vročine je sinoči začel padati dež. Lilo je med strašnim bliskanjem in grmenjem kakor iz skafa. Na jugu in zapadu Anglije je več vasi pod vodo, mnogo živine je poginilo med valovi. V Derbyshireju so pretrgane tramvajске zveze in ceste so bile močno poškodovane. Zakiv La Manche je zavil v gosto meglo.

Gozdni požar v Nemčiji

BERLIN, 20. Kakor poroča »Berliner Tageblatt«, je izbruhnil včeraj popoldne v gozdovih ob železnici Altdamm-Golnow velikanski gozdni požar, ki je uničil ogromne površine gozda. Reševalne akcije so bile vsled močnega vetra zelo otežkovane. Škoda znaša do sedaj 400.000 mark. To je največji gozdni požar, ki je divjal zadnja leta v Nemčiji.

novila po navodilih omenjenega krožka nova zavarovalnica, marsikje se je staro društvo vzbudilo k novemu plodovitemu delovanju. Se večje zanimanje med narodom pa so vzbudila predavanja o jetiki, pospremljena s kinematografskimi slikami, ki so nazorno tolmáčile posledice te sovražnice človeštva, ki se je po vojni neverjetno hitro razširila tudi po deželi.

Z »Glasbeno Matico« je društvo priredilo 20-tedenski tečaj za pevovode, katerega je obiskovalo redno 27 bodočih pevovodij. Tečaj je imel na razpolago 7 učnih moči pod vodstvom prof. Šonca. Poučevalo se je tedensko po 2 uri klavir in petje s taktiranjem in po 1 uri društveno delovanje, da bodo gojenci v stanu, če treba, voditi tudi sami svoje društvo. Uspeh pouka je bil zadovoljiv in obeta imeti najboljše sadove, posebno še, ker so bili gojenci večinoma odposlanci raznih pevskih društev. »Prosveta« je nadalje poskrbela, da bo 23 učenecem omogočeno obiskovati tudi v naprej pouk v klavirju. Prihodnje leto pa se bo rekoristni tečaj po možnosti nadaljeval.

V svojem poročilu je tajnik nadalje poročal o delovanju društev iz Gorice, s katero nas družijo isti program in isti cilj. Na žalost pa se je moral dotakniti tudi vprašanja, ki je za nas najbolj žalostno. Gotovi elementi, katerim je vse prosvetno delovanje le sredstvo v dosegu svojih politično-strankarskih koristi, so se tudi letos zaganjali v našo organizacijo. Za vsako ceno hočejo zasejati v naših vrstah razdor. S svojo zvijačnostjo, praznimi objubami in natolcevanjem se jim je posrečilo odtrgati dve društvi iz naše organizacije, namreč društvo »Planina« v Planini in »Stanjel« v Stanjelu. Toda rešili smo se že veliko in velikih nadlog. Prišel bo čas, ko se bomo rešili tudi te nadloge.

Odbor se je sestel na 40 odborovih sejah. Razen tega je imelo društvo redne sestanke z raznimi organizacijami. Korrespondenca je tudi razmeroma narasla in šteje 1042. Poleg tega je imelo društvo obilo posla s prepisi in prevodi pravil, z raznimi vlogami za predstave in prireditve, posebno pa za cenzuro. Število članic je znatno naraslo. Zal pa mora društvo zaznamovati tudi izgubo dveh že prej omenjenih društev. Dve društvi pa sta na poziv centrale pristopile k Sportnemu Udruženju in Telovalni Zvezi.

Knjižnica je narasla na 3617 zvezkov, od katerih je 1379 različnih spisov. Izposodilo se je članicam v tem času nad 4000 knjig, večinoma pripovedne vsebine, toda tudi dramatični spisi niso zaostajali. Poleg knjižnice, ki poslujejo pod okriljem že obstoječih društev, je društvo ustanovilo v slovenskem delu našega ozemlja še 17 samostojnih knjižnic, v hrvaškem delu pa 8. Istrski odsek šteje nad 800 vezanih knjig, ima pa še večje število nevezanih, ki mis v prometu.

Predavanj je imelo društvo nad 70. Mnogo predavanj je moralo radi razmer odpasti. Predavanja so bila večinoma gospodarska in zdravstvena, ni manjkalo pa tudi drugih.

Mnogovrstno je bilo delovanje »Prosvete« tudi na drugih poljih, kakor sport-

nam, telovadnem, mladinskem itd. Radi tega je bilo društvo v najboljših stikih z vsemi takimi organizacijami, ki so prišle v poštev.

Sledila so še nadaljnja zanimiva poročila in pozdravi raznih zastopnikov, med njimi zastopnika bratske Zveze P. D. iz Gorice, ki je izrazil upanje, da se bosta obe organizaciji v doglednem času združili v eno celoto.

Novoizvoljeni odbor je takole sestavljen: Predsednik: dr. Pertot Just; podpredsednik: dr. Furlan Boris; odborniki: dr. Povh Alojzij, Koruza Albert, dr. Tomčić Fran, dr. Čermelj Lavo, Iveša Ante, Pečar Ivan, dr. Pertot Ivo; namestniki: Vitez Milan, Čabrič Karol, Zmak Kazimir; pregledniki:

Bratož Josip, dr. Mikuletič Fortunat, Pertot Hinko.

Po daljši zanimivi razpravi o raznih predlogih: kakor ustanovitve pevskoglasbenega oddelka, predlog za potovalnega režiserja, za moralno obvezo društvom, da si priskrbi po možnosti svoje prostore, se je priporočilo društvu, da uvede informativno službo za društva potom čirkularjev, ki naj podučijo društva o raznih vprašanjih.

Slednjič je predsednik po kratkem pozivu na vse prisotne, naj zastavijo vse sile v to, da bo njihovo društvo v polnem obsegu delovalo, in naj gredo odboru »Prosvete«, kjer morejo in znajo, na roko pri izvrševanju njene naloge, zaključil to lepo uspešno zborovanje.

DNEVNE VESTI

Politični položaj

Incident med vladno večino in vlado samo, kateri je nastal preteklo soboto, je poravnal. Glasovanje o zakonskem načrtu glede tajnih društev (framasonskih organizacij) je bilo v soboto, kakor smo že poročali, brezuspešno, ker je bilo prisotnih premalo poslancev, da bi mogla biti zbornica sklepna. Vlada je ostala na ta način na cedilu in razumljivo je, da se je ministrski predsednik Mussolini razjezil na svoje poslance, kateri se niso pokazali po fašistovskemu naziranjju le za nemare, temveč tudi in predvsem za nedisciplinirane ljudske zastopnike.

V torek se je vršilo ponovno glasovanje o omenjenem zakonskem načrtu in to pot je šlo gladko. Zakonski načrt je bil sprejet kar enoglasno. Tako se razna uganjanja o nediscipliniranosti vladne večine niso potrdila. Zato pa je poskrbel pravočasno g. Mussolini sam, kateri je v torek predpoldne poklical k sebi odbor vladne večine ter zahteval pojasnila, obenem pa tudi zagotovila, da se taki slučajji ne bodo več dogajali. Na tem sestanku je bila tudi najdena uradna razlaga sobotnega incidenta. Poslanci baje niso sploh vedeli, da bo razprava o zakonskem načrtu končana še istega dne in zato je večina poslancev odpovala iz glavnega mesta na deželo že s prvimi večernimi vlaki.

Mnogo več je že omenjena nediscipliniranost vladnih poslancev pa je povzročila fašistovskemu tisku dejstvo, da se je ona opozicija, katere se udeležuje razprav v zbornici, vzdržala glasovanja. To so Grolitti-jevi, Salandrovci in Orlandovi liberalci ter bojevnik. S fašistovske strani se jim očita, da so s tem svojim zadržanjem manifestirali za framasonstvo, medtem ko poudarjajo protivladna glasila, da je bil nastop omenjene opozicije povsem utemeljen, ker da ima zakon o tajnih društvih značaj politične poteze in ne značaj pravne reforme. Protivladni listi naglašajo dalje, da je bilo tudi torkovo glasovanje neuspeh za vlado, kajti kljub temu da je ta poslednja napela vse svoje sile, je jasno, da je proti novemu zakonu nad 200 poslancev, iz teh in sličnih izjav, se seveda odseva vpliv framasonskih organizacij. Vsekakor pa so parlamentarne prigode, ki so se pripetile povodom tega glasovanja v vladni večini in opoziciji, zelo značilne za sedanjí položaj. Sprejetje zakona o tajnih društvih pomeni začetek neizprosne borbe med fašizmom in framasonstvom. Ni dvoma, da se bo posluževalo to poslednje vseh mogočih sredstev, da se reši iztrebljenja. Seveda bodo mogla biti ta sredstva le tajna in ravnotako bo tajna in prikrita tudi napetost, ki bo sledila. Gotovo je, da bo skušala opozicija izkoristiti borbo med framasonstvom in fašizmom proti temu poslednjemu. Vendar pa opozicijski blok glede tega vprašanja ni enotnega naziranja, kakaj popolari so že kot katoliška stranka najodločnejši nasprotniki framasonstva. Zato je udarec, ki naj se izvrši z novim protiframasonskim zakonom, preračunjen na dve strani: vlada bo na eni strani lahko nastopila z vso strogotostjo proti framasonskim organizacijam, a na drugi strani je namenjen novi zakon istočasno proti opoziciji kot sredstvo za rahljanje njene zločnosti in enotnosti.

Na naslov hipoteknega zavoda v Gorici

Ze dalj časa so deževale v naše uredništvo pritožbe proti sedanjemu poslovanju hipoteknega zavoda v Gorici; odlašali smo s priobčitvijo v upanju, da se razmere spremenijo. Toda ker se naše upanje ni obistiniilo, priobčujemo danes eno najmilejših pritožb iz kroga našega prizadetega ljudstva. V prihodnjih številkih bomo po potrebi nadaljevali.

Ze precej mesecem sem se opaža pri hipoteknem zavodu neko čudno poslovanje s strankami. Begajo se ljudje na vse mogoče načine. Vsakdo, ki ima v zadnjem času opravila pri tem zavodu, se takoj prepriča, da se napravljajo ljudem po nepotrebnem sitnosti in da se izplača tudi najmanjša vsota šele po velikih težkočah.

Da se vsaj nekoliko oziroma na nevzdržljivi sistem, naj se za danes pribije samo to-le:

1. Stranke so vložile pred več časom prošnje za predjem. Hipotekni zavod je opise pregledal in prišel po dveh letih do zaključka, da se stranki dovoli predjem proti temu, da predloži konkordato.

Stranka bega in se trudi, da pride do konkordata, da bi vsaj deloma prišla do kritja zneskov, ki jih je porabila za pravo hišo in za katere mora plačevati visoke obresti.

A glej! Tudi konkordato ne pomaga več, zastonj ga neseš na hipotekni zavod, češ oni ne morejo in ne smejo izplačevati predjemov na prošnje, ker se je začelo že končno obračunavanje od strani finančne

oblasti. Kdaj se pa to začne, ugotavlja seveda hipotekni zavod sam, ki je, težko da po nalogu finančne oblasti, določil, da se smatra za prvi korak končne likvidacije, — sklep konkordata.

Posledica: Nimaš konkordata, ne dobiš predjema, imaš konkordato, ga pa ne smeš več dobiti. Si li začel že z vzpostavitvijo hiše ali ne, je seveda postranskega pomena. Hipoteknemu zavodu bi moralo biti pač znano, da finančna intendenca ne likvidira, še manj pa daje predjeme na konkordate v slučajih, kjer se delo še ni začelo ali pa izvršilo. Temu primerno bi se moral porigrati hipotekni zavod, da tudi take stranke pridejo do — reduma, a hipotekni zavod si menda misli: glavni dobiček je v žepu, naše poslopje je lepo urejeno, za malenkost si ne brijemo več. Ti pa, uboga para, išči posojila po 8 do 10%, če že hočeš imeti hišo! V tem smislu se je po štirih letih potegnil hipotekni zavod za najubožnejše sloje.

2. Zadeva je za hipotekni zavod jasna kot beli dan, a predjem dobi stranka le proti temu, da izvrši vknjižbo za znesek, ki ga določi zavod. Tudi temu se stranka podvrže, vzame kavcijsko vknjižbeno izjavo, gre k notarju, plača stroške, ima še poti na sodnijo in po zelo trudopolnem delu dobi izvršen vknjižbeni spis v roke in se napoti vsa srečna in z zavestjo, da dobi nemudoma obljubljeni izplačilo predjema, na hipotekni zavod. A glej! Tudi tokrat je prišla zastonj. Izplačila ni! Vzroki, ki se stranki navajajo, so sedaj že zelo različni: a) če imate konkordato, ne izplačamo, b) če spadate v cono X, vam ne izplačamo, c) če je cenilec pri popolnoma porušeni hiši zapisal v cenilec: »deloma odneseno po vojaštvu« ali slično, vam ne izplačamo, d) če ste pripravili predložiti tudi potrdilo, da ste za omenjeno hišo prijavili škodo kot rekvizicijsko terjatev napram Avstro-Ogrski in je bil od zavoda že nakazan znesek, vam tudi odgovore: ne izplačamo! e) če pa imate dovoljno pismo že doma, a niste še podpisali menice, potem pa sploh »Ne izplačamo!«

S premembo ravnateljstva v zavodu so nastopile seveda tudi drugačne razmere. Približno vse, kar je veljalo pod bivšim režimom, ne velja več pod novim. Navada je bila, da so predsedniki in ravnatelji združug podpisali pooblastilo za inkaso, da ni bilo treba vedno obema hoteli mogoče tudi na zelo daljno pot v Gorico, v mnogih slučajih, za borih par tisoč lir inkasa, od katerih dobi zadruška običajno okoli 1½%. Predsednik in ravnatelj sta ta pooblastila v navzočnosti za to določenega uradnika podpisala. Pooblaščen uradnik je overil podpis, a glejte, tako pooblastilo, dasti ni nobene izpremembe v zadruški, osebe so iste, katerih podpise je overil omenjeni uradnik, ni več veljavno, ker dotični uradnik ni več v službi pri hipoteknem zavodu.

Stranki je bil nakazan 1. 1921. znesek recimo 50.000 L. Najrazličnejši vzroki na pr. regulacijski načrt ali drugo so ovirali začetek dela, ki se je komaj po odstranitvi zaprek pričelo in končalo 1. 1924. Stranka je dobila prvi obrok v znesku recimo 12 tisoč lir že 1. 1921. Ostali znesek dobi stranka izplačan in sicer izračunjen po koeficientu obstoječem v 1. 1924. Diferenca med nakazanim in resnično izplačanim zneskom ostane pa na hipoteknem zavodu toliko časa, dokler finančna oblast ne likvidira cele vojne odškodnine. V tem slučaju pridejo obresti v korist hipoteknemu zavodu in jih mora stranka plačati pri končnem finančnem obračunu.

Se mnogo drugega bi morali povedati, a naj bo za enkrat prihranjeno!

Ako se razmere ne izpremenijo, pride-mo še!

Gospodarska beda v Istri in njeni vzroki

«Piccolo» nadaljuje svoje temno opisovanje gospodarske krize, ki duši prebivalstvo Istre, in njenih vzrokov. Tudi v svojih novih člankih viadi — navdajajoč konkretne podatke — enega glavnih vzrokov v sedanjem davčnem režimu. Davki, občinske in deželne doklade, so postali posebno podočeljskemu ubožnemu prebivalstvu toliko breme, da ga ne more zmagovati. Posebno interesantno pa je, da «Piccolo» v tem svojem članku dolži tudi občinske komisarije, da prekomerno večajo to breme davkoplačevalcem. V letu 1924. — piše «Piccolo», ko se je uvedla italijanska občinska zakonodaja — so mislili ti občinski komisariji, da najboljšo vršijo svojo dolžnost s tem, da vratolomno večajo takse. Do lanskega leta so obstojali njihovi dohodki v takozvanih dokladah na zemljišča in poslopja, v užitinskem davku in v nekaterih krajih v nakladah na premičnine. Ti dohodki niso zadostovali za nove potrebe. Sedaj pa so javni komisariji in občinski tajniki — in ti so odločilni v mnogih krajih — naložili družinam nova bremena, posebno na živino in so pomnožili seznam užitinskih davkov ter povisali ta davek. Nekateri pa so napravili čudno zmešnjavo med italijansko rodbinsko takso in avstrijsko osebno in so obdačili fantastične dohodke. Najhuje vseh takse je ona na delovno živino. Poljedelci, posebno mali, so bridko tožili. Istotako hudo

je zadel prebivalstvo občinski užitinski davek na vino. Vlada se mu je protivila in je odpravila svojo takso, občinski komisariji pa so jo večali. Krajevni davčni sistem je naglašal «Piccolo» — na vsak način večje breme nego državni in postavlja davkoplačevalca na hudo preizkušnjo.

Mi bi pripomnili le, da to ne velja samo za Istro. V Trstu n. pr. že komaj diha ljudstvo pod težo občinskih davkov, naklad in raznih naravnost fantastičnih takse.

Za red na cestah

Poročajo nam, da so v minulem tednu vsa goriska županstva prešla okrožnico, ki opominja voznike, naj se strogo držijo predpisov cestnega reda. (Kr. odlok 13. 12. 1923., št. 3043).

Pravi Red mora biti že radi varnosti oseb in imetja. Menimo pa, da bi se morala uveljavljati ista skrobnost napram avtomobilom in njih vožiteljem. Ljudje po deželi tožijo, ker avtomobili brezobzirno drivjo skozi vasi, ne meneč se za to, da so ceste ozke, in ne za nevarnost, ki grozi ljudem, posebno pa otrokom. Nevarnost od strani avtomobilov je celo nerazmerno večja, nego od strani drugih vozil, pa naj se tudi ne držijo strogo predpisov. Voz, ki gre počasi s parom volov, ne more biti nikoli tako nevaren, kakor je drveči avtomobil. Red naj se zahteva na cestah, da se prepreči nesreče na imetju in zdravju, toda zahteva naj se od — vseh, tako od vožiteljev avtomobilov kakor od podočeljskega kmečkega voznika!

Iz urada Pol. dr. «Edinost» v Trstu INVALIDOM, VOJNIM SIROTAM IN VDOVAM NA ZNANJE!

Neprestano nam prihajajo pisma in povpraševanja, če so že knjižice za pokojnike prišle na zakladno delegacijo ali ne. Prošjo nas intervencije in pospešitve. Radi ustrežamo tem prošnjam ali vendar je potrebno, da obvestimo kako je pravzaprav stanje na zakladni delegaciji, kjer smo se informirali o predmetu. Vse knjižice, ki so došle tekom marca na ta urad, so že poslale občinskim uradom, da jih dostavijo strankam. Sedaj se odpošilja ome knjižice, ki so došle aprila in pa maja. Vsek mesec pride približno 3000 knjižic iz Rima. Uradništvo je pomoženo za pet novih oseb in to osebje dela 10 v dnevno.

Na vsak način ne zaozasta več delo, kakor je to bilo pred dobrim mesecem.

Prizadeti naj torej potrpijo.

TAJNISTVO.

† Ivan Kapun. Minulo soboto so pokopali na Proseču Ivana Kapuna, občinskega nameščenca. Pokojnik je bil dobernik naših okoličanov, kateri so se z velikim zaupanjem zatekli na njega za razne nasvete in informacije. Rad je vsakomur vse opravil ne da bi za to reflektiral na kakšno odškodnino.

Za to mu je hvalažni narod pokazal zadnjo čast s tem, da se je udeležil pogreba v ogromnem številu. Njegovi vdovi in hčeram naše iskreno sožalje.

— Razstava ženskih ročnih del «Zenskega dobrodelnega združenja» v Trstu. Zensko dobrodelno združenje v Trstu priredi letos svojo drugo razstavo ženskih ročnih del, in sicer dne 20. in 22. junija.

Razstavljená bodo v prvi vrsti dela, ki so bila med letom izvršena v tečajih «2. d. U.» in dela izvršena po vzorcih iz «Zenskega Svetla». Sprejemala se bodo pa tudi vsa druga ženska ročna dela, vsake vrste, da so le okusna in pravilno napravljena.

Razstave se zamorejo udeležiti s svojimi deli vse naročnice «Zenskega Svetla», in članice «Zenskega d. Udrženja», ali sploh kakor druge ženske organizacije. Društva, krožki, ali skupine, ki žele imeti na razstavi svoj posebni oddelek, naj se prijavijo najpozneje do 12. junija. Za razstavo namenjena dela je treba poslati, oziroma prinesiti v upraviščto «Zenskega Svetla» v ulico Torre bianca 39. I. najkasneje do 17. junija. Vsi predmeti morajo biti čisti in lepo zlikani.

2. d. U.

Društvene vesti

— ZVEZIN ZBOR. Članstvu zbora, tovarišcam in tovariškam javljamo, da bo zbor nastopil na litočino nedeljo popoldne v bližini Trsta. Pevska vaša bo v soboto 30. V. ob 20. uri in v nedeljo jutraj ob 8.30. Zgledati se v dvorani kons. društva. — Odbor.

— M. D. «Zarja». — Rojani. Jutri ob 20h društveni sestanek. V soboto zvečer ob 20h sestanek ženske hazene. Ob 21h sestanek tehničnega vodstva. — Odbor.

— «Varijetetni večer». V nedeljo ob 19. uri se vrši v dvorani D. K. D. pri Sv. Jakobu zanimiv in presenečajoč poln družabni «Varijetetni večer». Na sporedu so šaljivi prizori, petje. Šaljiva pošta in pa srečlov bosta gotovo pripomoška do popolnega uspeha.

Pri ognjenih mizah se bo naše občinstvo kaj dobro zabavalo ob zvočnih pridne mandolinistične skupine M. D. P. — Trst.

Občni zbor «Zenskega dobrodelnega združenja» v Trstu sebo vršil v sredo 27. t. m. ob 16. uri v dvorani Delavskega konsumnega društva pri Sv. Jakobu.

— Prireditev v Vrhopolju. V nedeljo 31. maja priredi vrhopoljsko društvo «Veliko Gradišče» veliko vrtno veselico, na kar opozarja vsa bližnja društva odbor. —

— Dramatična prireditev v Divači, ki se je imela vršiti danes, se zdaj ni dovoljena, čeprav je društvo vložilo že v drugi tozadevno prošnjo. Toliko na znanje vsem, ki so se je nameravali udeležiti. — Odbor.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE — SLUŽBENO OBVESTILO

(Skepi seje dne 18. maja 1925).

Sodniški tečaj: Vsi udeleženci sodniškega tečaja morajo priti v nedeljo, dne 31. maja na igrišče «Adrie», kjer se bo vršil prvi praktični izpit. Začetek točno ob 8. uri jutraj.

Igrajo sledeče čete: (prve) «Adria», «Val», «Opčine», «Obzor». Pozivajo se imenovana društva oz. klubi, da skrbje, da se njihove prve čete predstavijo točno ob 8. uri na igrišču «Adrie».

Naslovi za dopisovanje: Ker odbor nima vseh naslovov za dopisovanje članicam, se te poslednje pozivajo, da jih čim prej pošljejo na naslov: g. Bidovec Ferdo, Via S. Nicolò 18, IV.

Dovoljenja za tekme z nečlanicami: Vse tekme z nečlanicami je treba javiti S. U.

najkasneje do vsakega četrtka ter prositi za pismeno dovoljenje. Prihajajo pa v poštev le javne tekme in ne treningi.

Tehnično vodstvo: Dne 7. junija se bo vršil v prostorih D. K. D. pri Sv. Jakobu skupen sestanek vseh T. K. posameznih članic. Na ta sestanek odpošlje vsaka posamezna članica dva pravomočna zastopnika. Udeležijo pa se sestanka lahko tudi ostali člani T. K. Razpravljalo se bo o organizaciji T. V. za vse panoge sporta.

Razno: Javlja se vsem članicam, da bo društvena blagajničarka g. Mery Furlanova inkasirala enkrat na mesec 4% znesek na inkaso posameznih prireditelj. Posamezne članice naj pooblastijo lastne blagajnike, da izplačajo ta znesek.

Odborova seja: Prihodnja seja se bo vršila v petek v prostorih D. K. D. pri Sv. Jakobu.

Dovoljenje tekem: Dovoljuje se M. D. «Prosveta» Opčine igranje s «Ponizano» Trst na igrišču Ponizane dne 24. maja.

KRITIKE NEDELJSKIH TEKEM

Adria — Obzor 0:0.

(Razmerje kotov 3:0).

Naša sportna kronika zamore zopet zabeležiti krasen izveček iz našega sportnega življenja. Ni več časa, ko so naši ljudje posekali naša sportna igrišča le radi obupnih klincev naših sportnih društev, klincev po moralni in gnetni podpori. Ne zahajajo na igrišča več le ljudje, ki hočejo s tem pokazati svetu svoje dobro srce a se tam dolgočasijo, ne vidimo več na igriščih ubogih nekompetentov, za katere je nogomet takorekč nekaka španjska vas in ki vedo le to, da morajo igralci ene barve «brati» žogo v druga vrata. Ne — danes moremo reči, da vidimo v posetih sportnih igrišč iskanje nečega višjega, nekaj idealnega, nekaj kar zamore ekspanzivnosti duše podati le resničen, t. j. pravi sport. Današnja obiskovalca naših igrišč objame kaj pri začetnem zvijugu sodnika nekaka prijetna mrzlica, ki zavladá nad njim in poltine v ozadje vse predsojce, vsa pravila obsovanja «konvencije» in napravi iz njega za tisto dobro resničnega človeka za lastno mislijo, katere tam ne more zatajiti. So to morda nevede najboljši duševni sportniki.

In v nedeljo nas je zopet zaneslo, močnejše in silnejše kakor sicer, naše skrito sportno bistvo. Četa Adrie in četa Obzora sta zamogli to storiti, kajti njih sestava obstoja iz elementov, ki jih moremo brez bojazni prštevati med najboljše naše in med dobre sportne interpretatorje v Juljski krajini sploh. Nesmiselno je govoriti vedno o poedincih, znani so večinoma našemu sportnemu svetu in ako se o njih piše, je to samo zato, da izrazimo svoje zadovoljstvo in odobravanje, ko more kdo izmed njih napraviti kaj novega, lepega.

Tekma, elektrizirana do najvišje napetosti, vseskok preprežena s momenty, v katerih je trepetalo in vriskalo vsako sportno srce, je po kronometriranem rezimiranju potekla kakor sledi:

Obzor se koj v začetku polasti žoge, a jo mora pustiti Adriji; ker najde sodnik Palčiča v ofsidi; v tretji minuti utrip isti tisti kazenski strel radi usoda. Ista usoda doleti koj za tem Adrio. Radi nepravilnega naskoka zopet kazen proti Adriji (3'30"), žoga zleti pred vrata Adrie, pri katerih najde Obzoraše, toda Janko pomete s krasnim shootom igrišče. Obzor zagreši nato roko trikrat zaporedoma v malih presledkih (8. 9.) in 10 minuta, potem 12 min.) Stofla roka. Tu ima priliko Kocijančič, da pokaže vso svojo odločnost in reši s krasnim izpadom nevarni položaj. Žoga ogroža nevarno vrata Adrie. Skok parira strel v glavo (15 min.) Blažina zbeži z žogo in zamore centrirati, a gre previsoko. Adria stisne igro in prišli Obzor v kornet. Tominc strelja a Herman parira aplavdiran. Sledi protinapad Obzora v 20. min., Tominc s sprintom preteče Obzoraše, parira in reši istočasno od njega samega streljan kornet. Aplavdiran se zalem Sira polasti žoge in zbeži kakor veter. Strel v vrata. Na stran. (22. min.) Zopet kazen proti Adriji in v 28. min. zamore Janko zopet presenetiti Obzoraše z izpadom. Napad Adrie se poostri — Obzor se reši v kornet. Strelja Tominc za vrata. Pri zmešnjavi za tem razsodi sodnik zapreko na erden. Kmalu za tem (34. min.) najde sodnik Loperfida v ofsidi — Košuto zadene ista usoda. V 38. min. zamore zbežati Menon in centrirá za daljeva 25 m. žoga gre 30 cm nad prečnico. Lo Perfido je v 40. min. zopet v ofsidi. Nadaja, kakor v skoro vsaki tekmi dosedaj, zamore v 44. min pokazati svoj «unikat» — matji tek na žogo in parira aplavdiran. Polčas.

V drugem polčasu preide Obzor koj v napad, a dobi že v poldrugi minuti odgovor z impozantnim protinapadom Adrie, ki se obdrži pod vrati Obzora, dokler ne najde Blažina prilike, da na pasajo Sirc centrirá. Strel gre za vrata. (2'30") Od tu se začena notirati jasna premoč Adrie, ki že v peti min. najde potom Menona priliko da centrirá — žoga gre vratarju v roke. Lo Perfido zbeži sam in strelja v šesti min. Nadaja parira mirno. Kmalu za tem centrirá Palčič, a ne najde vrat (ob stratem). Na besen napad Obzora, to je na združeno napadalec se vrže v deseti minuti Nadaja v falango, ne meneč se za nevarnost, ki je pretela njegovi glavi s strani napadajočih. Glasom nedavno sklenjenega pravila se vratar, ki je že v poseti žoge, ne sme napasti. Lo Perfido se v besnosti napada spozabi, videč morda edino priliko realnega shootiranja in se ne more več premagati — napade na žogi ležečega Nadajo b. brco. Vihar ogorčenja se nato spremeni v simpatičen aplavz, ko zadoni živžig sodnika; ki z resno strogotostjo zabove Lo Perfido (ki je bil že prej opominjen), da zapusti igrišče, kar stori mrmarje. Od tu naprej le poedini izpadi Obzora, medtem ko se četa Adrie drži večinoma na njegovem igrišču. Napadnje Adrie ogroža že tako vrata Obzora, da se Zadnik, njega kapetan rešuje s mogočnimi streli v aut nedaleč od lastnih vrat. Zgodi se, kar zadnjo nedeljo — Čeč je na svojem začetnem prostoru že v ofsidi. Krasen vpad Obzora uniči Nadaja s skokom na žogo, ki pa se ne odbije, temveč skoči navpično. Neverjetno — Nadaja skoči na noge in z bliskovito naglico parira vdrugič, četudi je moral pri tem preletati približno pet metrov v lastnih vratih. Je teti približno pet metrov v lastnih vratih. Končna pa vreden učenec svojega razreda. Končna rešitev te pozicije je Jankotovo delo, ki pokaže. (22. m.) Blažina zbeži z žogo in strelja vratarju v roke. Janko zopet «fornira» svoj napad v 25. min. Isto stori v 30. min. Menon, a vratar parira lepo. Zopet reši Zadnik svoja vrata v aut — kmalu nato Obzor tretji kornet, katerega strelja Sirc, a ga Zadnik odbije v aut. (40. min.) Se en napad Obzora, ki se konča pri Janku, zatem protinapad Adrie, pri katerem pride Menon do strela — zopet kakih 30 cm nad prečnico. Konec.

Vtis igre nad vse dovoljen; morda je bila igra tudi nekoliko prenapeta, a na tehnično znatni višini in je zadovoljila povsem zelo tehnično občinstvo, ki ni štedilo s komentiranjem. Sicer pa sem prepričan, da se komentiranje še danes ni končalo. Supporters nekoliko predviti, nismo pač še vajeni tako škrinjega kampanilizma.

Sodil je tekmo gospod Viljem Braier od Salsusa. Tak kot zadnjič, morda še strožji. To ga je odlikovalo.

Četa Adrie: Nadaja, Janko — kap., Skokj Stofla, Tominc, Kocijančič, Blažina, Vatovec, Menon, Sirc, Košuta.

Četa Obzora: Herman, But, Zadnik (kap.), Kovatič, Bembič, Sivieri, Turko, Lo Perfido, Palcic, Ček, Busin.

R.

D. K. N. Tommaseo — M. D. «Sparta» 6-0 (4-0)

V nedeljo 17. t. m. se je vršila na igrišču «Adrie» nogometna tekma med zgoraj imenovanimi četama, ki je končala porazom Spartaske čete. Tekma se je začela ob 13. uri. Tommasejska napadalna vrsta je že v začetku razvila lepo in uspešno igro, kar je dokazal goal v prvih 10'. Kmalu za tem je sledil drugi. Spartaska četa je poizkusila vpad proti vratom Tommasea, kar je bilo tudi vzrok enajstmetrovki, katero pa je mali taommasjski vratar dobro ubranil. Z lepo kombinacijsko igro se prišli Tommasejski zopet pred vrata Sparte, pred katerimi je izbral Muha priliko ter zabil četrti gol. Prvi trije so bili zabiti po zaslugi dobrega napadalca Preloga. Drugi polčas je trajal radi omejenega časa le 35'. Spartasi so se nekoliko oživeli, a kljub temu je sledil protl Sparti prosti strel. Žoga se je odbila na drugo, a je po neprevidezosti nekega Spartasa odletela v vrata. V teku 5' je zabil zopet Prelog goal proti Sparti. Kmalu nato se je tekma končala.

Sodnik je bil v celem poteku igre na mestu. Tekma S. K. «Burja» (Vipava-Ajdovščina) in M. D. P. — Opčine je izpadla 2:1 v prid «Burji».

Igra je bila vseskok zanimiva in številno občinstvo je z zanimanjem sledilo celotnemu poteku igre.

Vrle openske «hazenašice» pa so pokazale postranstim iz Ajdovščine to res lepo in pristno našo igro.

Danes torej pače odločitev, kdo je močnejši: «Val» ali pevsko društvo «Adria». To liko četa prvega kolikor drugega se pridno prerekata že par dni in vsaka stran se stavi na zmago. Prepričani smo, da bo ta nenavadna tekma privabila danes na Trstenice vse Barokovljane, Cretarje in Trsteničarje. Da so dobrodošli tudi Rojanci in Tržanci, je samo ob sebi razumljivo, saj gre dober del čistega dobička v prid potrebnemu Solškemu društvu. Kakor smo doznali, stavijo tudi privatniki na zmago ene ali druge čete, a vse te stave so namenjene v dobrodelne svrhe.

Vsaka nadaljna beseda bi bila odveč. Kdor se čuti le kolikaj sportnika, naj pride ob 4½ uri na Trsten'k.

Prvenstvena tekma za kupo Povh.

Napeto pričakovanje vlada pri vseh naših sportnikih in občinstvu izid te tekme, ki predstavlja danes našo prvo udeležitev na tem polju. Stave so na dnevnem redu, stavi se na desno in levo, kdo bo dobil kup, ADRIA ali OBZOR, kateri spadati danes med naše najboljše čete v Juljski krajini. Težka je bila ta tromesečna borba, čajti ti dve četi sta morali premagati jedro naše procvetajoče sportne organizacije in sicer nadebudne krožke in društva: Sparto, Zarjo, Prosveta, Trst, Prosveta, Opčine, Jadran, Val in Adrio II.

Ze v nedeljo smo imeli priliko, da vidimo precizno in jako ostro, toda, kar je jako značilno za naš napredek na tem polju, zelo prijateljsko tekmo. Napetost in oduševljenje je veličansko. Vsakdo komaj pričakuje, katero društvo bo odneslo zmago in se tako okinčalo s slavo naše najboljše čete v Juljski krajini.

Iz tržaškega življenja

Trije razpečevalci ponarejenih angleških bankovcev aretirani. Svoječasno smo poročali, da je tukajšnja policija pred več meseci aretirala v našem mestu tolpo ponarejalcev in razpečevalcev angleških bankovcev, ki je razpečevala svoje izdelke v velikem obsegu tudi v inozemstvu, posebno v Jugoslaviji, kjer so bili tudi odkriti prvi sledovi te velikopotezne zločinske obrti. Kakor znano, je bilo tedaj aretiranih 11 oseb in odkrita je bila tudi ponarejalnica, ki je poslovala v neki hiši v ulici Boccaccio. Zdi se pa, da s tem zadeva ponarejevalcev ni bila še končnovenjavno likvidirana, kajti to dni je policija aretirala še tri osebe, ki so bile očitno v zvezi s ponarejalno tolpo, zakaj ponarejeni bankovci po pet šterlingov, ki so jih razpečale te tri osebe, so prišli iz iste »zakladnice«.

Pred par meseci, in sicer dne 17. marca t. l. se je tržaški borzni meščar Anton Laurencich po naključju sestel v Mariboru, kjer se je mudi po trgovskih opravkih, s 34letnim Amadejem Turk, istotako Tržačanom, stanujočim v našem mestu v ulici Udine št. 61, s katerim je bil svojočasno v kupčijskih stikih. V pogovoru z Laurencichem je Turk, ker se mu nudi prilika za izredno dobro kupčijo z vrednostnimi papirji, pri tem pa je opomnil, da slučajno nima s seboj dovolj jugoslovenskega denarja, zato je naprosil Laurencicha, naj mu

posodi znesek 15.000 dinarjev proti kavciji 60 šterlingov, s pogojem, da sme Laurencich po preteku določenega števila dni prodati šterlinge brez posebnega dovoljenja Turka in si pridržati ves izkupicek. Laurencich je bil zadovoljen s predlogom in nič hudega sluteč je izročil Turku zahtevani znesek. Ker pozneje Turka ni bilo več na spregled, je Laurencich po preteku določenega roka hotel zamenjati tistih 60 šterlingov, toda na banki so mu povedali, da so bankovci — bilo jih je 12 po 5 šterlingov — ponarejeni. Poleg tega, da je prišel ob 15.000 dinarjev, je moral mož se v zapor, a le za kratek čas, kajti kmalu se mu je posrečilo dokazati svojo nedolžnost. Mariborska varnostna oblast je sumila, da je Turk po izvršeni slepariji iskal zavetja v Trstu, zato je odposlala za njim policijskega nadzornika Konjica. Ko je pred par dnevi Konjic dospel v naše mesto, kjer se dobro spozna, ker je bil svojčas nameščen tu, se je sporazumno s tukajšnjo kvesturo takoj lotil dela. Imel je izredno dober nos, kajti kmalu je izsledil Turka in ga spravil v zapor. Se isti dan sta bila aretirana dva njegova tovariša, 34letni Marijan Valentich, stanujoč v Carliji zgoraj št. 330, in 35letni Just Derschitz, stanujoč v ulici S. Maurizio št. 6. Ta dva sta baje dobavljala Turku ponarejene angleške bankovce. Pri hišni preiskavi v stanovanju Valenticha so policijski organi zaplenili še 8 ponarejenih bankovcev po 5 šterlingov. Turk in njegova tovariša so bili pridržani v zaporu.

la kmetijska potovalna tola v Gorici in Ajdovščini do 31. decembra t. l.

Na ustanovnem sestanku odbora za drugi natečaj je bilo določeno, da se natečaja udeležijo lahko posestniki iz ajdovskega, idrijskega, kobariskega, tolimskega, trbiškega in vipavskega okraja. Natečaj bo obsegal zboljšanja planinskih pašnikov, izvršena v letih 1924, 1925 in 1926, pa naj bodo to zboljšanja pašnikov kot takih ali pa njihove uprave ali pa tudi zboljšanja v sirsarstvu. Tudi pri tem natečaju bodo obstojale nagrade v diplomah, kolajnah in denarnih zneskih, ki pa ne bodo smeli prekoračiti zneska 400 lir.

— **Položitve temeljnega kama za spomenik padlim Goričanom.** Goriške italijanske organizacije se z vso vnemo pripravljajo za slovesnost položitve temeljnega kama za spomenik padlim Goričanom, ki se bo vršila na dan obletnice italijansko-avstrijske vojne napovedi, t. j. v nedeljo dne 24. t. m. ob 11. uri predpoludne na prostoru starega goriskega pokopališča. Na starem pokopališču, katerega spremenišnje v spominski park, kipi pripravljala dela. Drevesni in cvetlični nasadi so večinoma že dokončani. Sedaj urejujejo delavci poti in drevored. Na nedeljsko slovesnost pridejo tudi številne deputacije iz Vidna in drugih krajev in baje tudi zastopnik ministrskega predsednika, ki je častni predsednik odbora za postavitve spomenika. Ob tej priliki bo 2000 otroških mladi zapelo Mameli-jevo himno, pijavsko legendo in pesem o Grapi.

— **Seja kraljeve komisije v Vidnu.** Kraljeva komisija za izredno upravo furlanske pokrajine je obravnavala na svoji poslednji seji, ki se je vršila v torek, dne 19. t. m. v Vidnu, med drugimi tudi sledeče zadeve, tičeče se nekdanje goriske dežele.

— **Odobril je načrt vzpostavitve, ureditve in razširjenja deželnega zavoda za gluho-neme v Gorici,** katerega je sestavil pokrajinski tehnični urad. Po načrtu priloženem proračunu, bodo znašali stroški obnove 530.000 lir, od katerih bo znesek 266.000 lir krit z vojno odškodnino, ostali del v znesku 264.000 lir pa iz raznih fondov nekdanje goriske dežele.

— **Za natečaj z nagradami za zboljšanje planinskih pašnikov v tolimskem, kobariskem, bovschem, trbiškem, idrijskem in vipavskem okraju je komisija dovolila podporo v znesku 30.000 lir, 25.000 lir za natečaj z nagradami za najzornost zgradbe hlevov, svinjakov in gnojšč v goriskem in idrijskem političnem okraju in končno še znesek 5000 lir za diplome in kolajne, ki bodo podeljene odlikovancem v obeh natečajih.**

— **Komisija je sklenila vsestransko podpirati nameravano zgradbo mostu čez Sočo v bližini železnice postaje v Avčah,** pri čemer si je pridržala določitev višine podpore, ki bo odmerjena na podlagi prispevkov neposredno prizadetih občin, za poznejši čas.

— **Končno je komisija odobrila razne upravne zadeve in sklepe goriskega hipoteknega zavoda,** kakor so n. pr. bilanca zavoda za upravnost leto 1924, zvišanje plač službeno mlajšemu uradništvu, nova pravila zavoda, pravila za ustanovitev penzijskega fonda za uradništvo zavoda in dovolitev posojil sedmero prosilcem.

— **Razen tega je komisija razpravljala o raznih drugih zadevah, tičečih se redne uprave in starega dela pokrajine.**

— **Ugodna rešitev vprašanja pašne živine v obmejnih krajih.** V ponedeljek se je vršil v Trbižu sestanek med italijanskimi in avstrijskimi zastopniki, da se končno uredi vprašanje pašne živine v obmejnih krajih, ki je vsako leto dajalo povod sporom med obmejnimi oblastmi in neprijetnostim za obmejno prebivalstvo. Po daljšem razpravljanju so bila sestavljena pravila, ki bodo urejevala to dosedaj sporno vprašanje v zadovoljnost obeh strank. Tudi glede obmejnih krajev na Goriskem bi bil potreben podoben sestanek med italijanskimi in jugoslovenskimi zastopniki, kajti tudi marsikje v naših obmejnih krajih povzroča vprašanje pašne živine mnogo sporov in nesporazumljenj.

Dora Martelanc

Ivo Pertot

poročena

Barkovlje, 19. maja 1925.

(398)

MALI OGLASI

ZALOGA oglja, v sredini mesta, se prodaja za L. 4000 radi odpotovanja. Luzzatto, Raffineria 3, gostilna. 660

ČELJARNICA s stanovanjem, obstoječa več let, se prodaja za L. 3500. Luzzatto, Raffineria 3, gostilna. 659

TRGOVSKA vajenca sprejme trgovina Ocvirk Janko, Sturje-Ajdovščina. 650

HISICO s petimi prostori in vrtno prodaj za 16.000 lir. Via Ricci 10, vrata 3. 662

MOSKE obleke, nove, sive, plave in rujavkaste prodaj za polovično ceno. Via Ricci 10, vrata 3. 663

PIANINO, dober in dobroohranjen se čupi. Relektira se samo na izvršnem instrument. Ponudbe z navedbo cene pod »Pianino« na upravnishvu. 661

POSESTVO vzamem v najem. Naslov pri upravnishvu. 657

MOTOR na nafto, dober, od 8 do 10 HP kupim. Naslov pri upravnishvu. 658

KOPRIVA na Krasu. Za letovišče se odda 8 sob in kuhinja. Pojasnila se dobijo via Coroneo 1, Laurencich. 655

GOSTILNA »Alle tre pere«, via Udine št. 37. Točijo se prvovrstna vipavska in istrska vina. Priporočila se vsem prijateljem in znancem lastnik Anton Sila. 656

SOFER, dobro izurjen, s spričevalom, izšolan v Avstriji, išče službe pri dobrem gospodarju pod ugodnimi pogoji. Ponudbe pod: Horvat Andrej, Soča 90 (Sonzia), Furlanija. 652

PIANINO s križanimi strunami, zadnji vzorec, koncerten, se prodaja po zmerni ceni. Solitario 25/III. 640

VINARSKA ZVEZA v GORICI VIA MAMELI 8. (Via Scuole, razprodaja pristna naravna vina, svojih večletnih zadrž, po zmerno nizki ceni. 621

SLUŽKINJA z dobrimi spričevali, večja kuhinja se išče. Plača dobra. Dr. Pretner, Pen-dice Scoreola 336/L. 637

BREZPLAČNO izvršuje čiščenje z »Verminalom« trdka A. S. D. D. I., ako niso po prvi dezinfekciji popolnoma uničeni kuhinjski ščurki, stence i. t. d. Autorizovani zavod za čiščenje in uničevanje mrčes. Via D. Rossetti 2. 642

POROČNA SOBA, bukova, masivna, originalno slavonsko delo, popolno jamstvo L. 2400. Türk, S. Lazzaro 10. V vašem interesu je, da si ogledate pred nakupom našo zalogo. 649

PRIZMATIČNE daljnogledne kupuje Giusto Hirsch, optik, via Mazzini št. 36, Trst 595

ZAHVALA.

Globoko ginjači vsled mnogobrojnih dokazov sočutja ob prebitki izgubi vsem draga pokojnika

Ivana Kapun

se čutimo dolžni zahvaliti se vsem znancem in prijateljem za darovane vence ter vsem, ki so ga spremili k večnemu počitku. Posebno se zahvaljujemo g. dr. Petronio, občinskemu zastopniku, g. dr. capo divisione Watzik, dir. capo N. Pogutz, dr. D'Ordine Avancini in njegovim kolegom. Dr. Bechtingerju, č. g. župniku Martellancu, proseško-kontovelskim pevcem, godbenemu ter gospodarskemu društvu.

Prosek, 21. maja 1925.

ZALUJOČI OSTALI.

VELOCE-LAVABENE

Ti dve besedi sta postavno zaščiteni in predstavljata znanko neprekosljivega **PRALNEGA MILA** zelenega-rumenega-belega. Poskusite in prepričali se bodele

TRGOVINA z jestvinami in kolonialnim blagom na prometnem kraju se odda v najem ali prodaja. Pojasnila daje goriska uprava. 644

MODRO GALICO, angleško, žveplo, škropilnice, žveplalnike, »ose« Merkur, semena, čilski soliter i. t. d. dobavljajo po najnižjih cenah kmetijsko trgovsko društvo, Trst, Raffineria 4. 619

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Trst, Via Sette fontane št. 6

od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure v nedeljah in praznikih od 10 do 12. Ljudske cene. 404 Ljudske cene.

Gospodarsko društvo

registrovana zadruga z omejeno zavezo pri sv. Mariji Magd. zgornji 58 razpisuje službo

točaja

z dnem 1. avgusta t. l. event. tudi poprej. Prednost imajo oni, kateri so v gostilničarski obrti strokovnjaki. Priporočene pismene ponudbe naj se pošljejo do dne 1. junija 1925 na odbor. 402

ETERNIT

Edini material za križe streh **Zaloga: Trst, Via Milano št. 12 V. JANACH in DRUG.** (399)

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje kupuje **Zlatarna ALBERT POUH** Trst, Via Mazzini 46

Računovodni urad. Nasveti v poslovnih, davčnih in trgovskih zadevah. **Rag. GIUSEPPE BELLIZZI** Trst, Via Tizziano Vecellio 9, 1.

Sestave vlog za dopolnilni davek in terjatve napram Avstriji. Kvotacija delnic, kupoprodaja trgovin in nepremičnin. Posojila, obrtna dovoljenja, ustanovitve društev. Prizivi, naprave, revizije, preuredba knjigovodstva itd. Govori se slovensko. (401)

I. LEVI & C. Reka-Fiume

Glavno zastopstvo za Italijo **I. LEVI & C.** Reka-Fiume

Manufakturna trgovina

se prodaja

na zelo ugodnem kraju v LJUBLJANI (SHS) z vso zalogo radi selitve. Potrebni kapital ca. Din. 300.000.—. Letna najemina 2 lokalov Din. 15.000. Ponudbe pod »Manufaktura« na upravo lista.

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA:

(59)

Moč preteklosti

Roman v treh delih. Iz rusčine prevedel Ivan Vouk.

— Potem so imeli njegovi tovariši v liceju popolnoma prav, če so baronu izrekli »Borgia« — povedal je, kar je o tem znal, nato je pristavil: — Vendar pa te prošim, Lolo, da ne veruješ v te neumnostni vkjubi baronovi podobnosti z menihom. To je samo slučajnost, četudi nenavadna.

Lolo je bila srečna, tudi jo je veselilo, da pojde v Pariz nakupovat balo, vendar pa je zapazila, da je bratranec potrt in nekako v skrbeh.

— Mama, ali si opazila, kako čuden je Pavlik in kako se mu mudi v Montignoso? Tla mu gore pod nogami, tako bi rad odpotoval, — je rekla nekega večera Lolo.

— To je od utrujenosti, ker je zares preobložen z opravki. Morda pa se hoče odpočiti v lepem gorskem podnebju in videti končno tajne zazidanih sob, — je odgovorila Helena Aleksandrova.

— Hm! Jaz pa sem mislila, da je Valerija tisti

magnet, ki ga privlačuje? To bi ne bilo nič čudnega, kaj pa je tako lepa, — je pripomnila Lolo.

— Prav mogoče. Toda potem nima vzroka, da zahtuje in se vznemirja. Valerija ne bo odbila tako imenitne partije, posebno še, ker je Polj zares lep človek. Zate pa bi bilo prav dobro, če bi si postali sorodniki, saj je tako dobra in čedna deklica. Zelo jo imam rada. Škoda samo, da je tako boleha.

Končno je prišel dan odhoda. Na veliko žalost Lolo, jih ni mogel ženiti spremiti, ker so tisti dan pričakovali Najvišjega obiska. Pozneje pa je moral z materjo za nekaj dni na deželo po nujnih opravkih. Toda čez deset dni je računal, da bo mogel odpotovati v Italijo.

DRUGI DEL.

I.

Iz južnega ekspresnega vlaka so se izkrcali na majhni postaji, odkoder je peljala cesta naravnost v Montignoso.

Lolo je prosila, naj bi ne brzojavili, ker je hotela, da bi prispeli v Montignoso nepričakovano. Muranova je bila končno za to, tudi baron ni ugovarjal. Bil je v težkem duševnem stanju in njegov nemir je naraščal z vsakim dnem.

Nepričakovani prihod potnikov je vso hišo razburil. Najprej je prišel Mišel; potem Larisa Arkadjeva, za njo pa je prišla Valerija, blede kakor vosek,

V zadnjih dneh je bilo njeno duševno stanje zelo revno. Mračna, skoraj divja ljubosumnost je mučila njeno srce, a pogled na Dino je vzbujal v njej sovraštvo in odvrtnost; močnejše kakor vse ostalo pa jo je mučilo čudno čustvo dvojstvenosti, ki ga je doživela že pri prvem srečanju z baronom. V neprestani menjavi čustev mrzlične nestrpnosti in zlobnega sovraštva je čaka povratka ljubljenega človeka, katerega pa je istočasno sovražila. Včasih se ji je zdelo, da ne more živeti brez njega; toda pri sami misli, da ona druga nad njim gospoduje, si je skoraj želela, da bi se ne povrnil. Največ pa jo je črpala potreba skrivati vihar, ki je v njej divjal. Vkljub njenemu ravnodušnemu obrazu je kumica videla, da se v njej izvršuje nekaj usodnega in zakasnitev Diomida Petroviča jo je spravljala v obup.

Ko je vstopila Valerija, je baron pozdravil Bakulinko. Prestrašil se je, ko je zagledal blede, izpremenjeno in shujšano obličje mlade deklice; v njenem zaračnem in zagonetnem pogledu, s katerim ga je ošinila, se mu je zdelo, da vidi Giovanni.

Lolo se je vrgla Valeriji okrog vratu, jo poljubila in si povedala, da se je zaročila z Anatolijem. Ko so se polegli prvi vzkliki začetja in radosti in je baron pozdravil Valerijo, je Mišel burno vzkliznil:

— Mama in Lolo sta nas presenetila, toda nikdar ne ugame, kaj smo vam mi napravili. Poglejti si tega

prebrisanega Pavlika, mesdames. Pomislite, oženjen je s prelepo žensko, ona je prišla semkaj za njim in že dva tedna čaka tu svojega begunca.

— Moj Bog! Ali je to res? Zakaj si nam tako skrbno prikrival to zanimivo novico, — je začudeno vzkliznila Helena Aleksandrova.

Rotersild, ki je še držal ledeno Valerijino roko v svoji, jo je izpustil in se naglo obrnil blede kakor smrt.

— Dina je tu...? Kako je to mogoče? — je vprašal z izpremenjenim glasom.

— Po pravu vsake žene, — posebno če je tako lepa, — da je tam kjer mož, — je odgovoril v smehu Mišel.

— Kje pa je baronesa? A ti, Pavlik, pojasni nam končno to čudno skrivnost, — je rekla Muranova.

— Kuzina je v svoji sobi in želi, da bi Pavlik prišel k njej, bržkone, da pojasni svoj prihod, — je rekla Mišel.

Ostali so molčali in oči vseh so bile vprte na barona. Ta je stal tam blede in molčal; po vsem je bilo videti, da ni pričakoval dobiti tu ženo, da mu je bilo to neprijetno, a v mračnem pogledu njegovih črnih oči ni bilo niti sledu o ljubezni in radosti.

— Grem, da se preoblečem, se pomenim z Dino, a potem, teta, vam vse razložim, — je rekel čez nekaj trenutkov in šel, pustivši začudene prisotne v zadregi,

— Področje goriškega odseka civilnega ženstva. Kakor smo že poročali, dobi Gorica navzlic temu, da ni več glavno mesto pokrajine, avtonomen odsek civilnega ženstva, čigar delokrog bo obsegal celo ozemlje nekdanje goriške dežele, v kolikor ni pripadlo pod tržaško pokrajino. Odsek bo imel tri oddelke, in sicer enega za vodne zgradbe, enega za vzpostavitev in enega za ceste. Vodil ga bo inž. cav. Filip Madonini iz Pavije.

— Nobel Gorica. Pa naj kdo reče, da Gorica ni nobel mesto, ko pa ima 39 javnih avtomobilov, medtem ko ima Trst s svojimi 250.000 prebivalci le 125 javnih avtomobilov. Vidim pa celo samo 20. V Gorici odpade na vsakega 700 prebivalcev po en javen avtomobil, v Trstu pa le na vsakega 2000 in v Vidmu, ki je glavno mesto pokrajine, celo na vsakega 3000 prebivalcev. Zato pa zahteva del goriških lastnikov javnih avtomobilov, ki ne morejo ne živeti ne umreti, da naj se to število 39 zniža na 20, to je na število lastnikov avtomobilov, ker imajo namreč nekateri lastniki po več javnih avtomobilov.

— Spremembe v vodstvu goriškega »Zelenega križa«. Ker je predsednik goriškega »Zelenega križa« dr. Oblasacih že daljši čas odsoten iz Gorice, ga nadomešča član vodstva, zdravnik dr. Jakonič.

— Gorica. Prijatelji večneple narave, naših krasnih planin, člani in odborniki nekdanjega »Planinskega društva« — skratka vsi, ki se zanimajo za planinstvo se vabijo na pogoovor o obnovitvi »Planinskega društva« k »Zlatemu jelenu« v petek, dne 22. t. m. ob 8. uri v večer.

Več planincev.

Iz tržaške pokrajine

— Iz Skopja. Po dolgem času se je pri nas obnovilo pevsko in bralno društvo »Kras«, ki šteje lepo število udov. Z velikim veseljem in trudom se naši mladi društveniki pripravljajo, da javno gastopijo z veselicami bogatim sporedom, ki se bo vršila dne 21. junija. Ker bo ta prireditve prva v našem obnovljenem društvu, vabimo tem potom občinstvo, da nas v čim večjem številu poseti. Spored se pravočasno objavi. Prosijo se bratska društva, da ta dan ne prireajo veselice.

Gospodarstvo.

O delitvi skupnih zemljišč

Večna skupnih zemljišč v naših krajih se označa za last občin, ker so kot taka vpisane v zemljiški knjigi.

V nepremičnem premoženju občin kot javnopravnih bitij razločujemo dve vrsti: a) premoženje, s katerim občina prosto razpolaga, ki ga lahko proda, da v najem, ne da bi si kdorkoli izmed občanov lastil bodisi katerekoli pravice do nje. Občina je popolnoma svobodna pri upravljanju te vrste svojega premoženja. b) V drugo vrsto pa spada premoženje, ki je sicer s pravne stališča last občine, ker je ta kot lastnica vpisana v zemljiški knjigi, s katerim pa občina v večini slučajev prav nič ne razpolaga: in si tudi od pamtnika ni lastila nikakih pravic do nje. In o teh hočem napisati nekaj opomb.

Taka zemljišča so uživali nemoteno posamezni občani ali skupine izmed njih, takozvani upravičeni deležniki. Dočim so bili prvotno (pred 150 do 100 leti) gotovo vsi takratni poselniki odnosno hišni glavarji dotične vasi deležni užitkov na skupnem zemljišču, so si pozneje novi gospodarji (novohišniki) pridobili to pravico le z izrecnim dovoljenjem prvotnih upravičencev. Bili so sprejeti v njih krog navadno proti plačilu določenega zneska v gotovini (nekje 40 gl.) ali pa tudi v živilih. (Znan mi je slučaj, da je moral vsak na novo sprejeti član pogostiti vse prejšnje upravičence (fusarje) z bokalom vina in s kosom kruha). Stari upravičenci niso bili primorani sprejemati novih udeležnikov. In tako vidimo, da se je krog upravičencev trdno sklenil, ko je začela cena zemlji rasti in ko užitek na skupnem zemljišču ni dopuščal več sprejema novih udeležnikov. In v resnici imamo danes slučaj, ko šteje občina do 200 ali tudi več hiš, udeležence na njenem skupnem zemljišču (smajni) pa ima le malo posestnikov, in nikdo drugi. Seveda se to čudno zdi sedaj v povojni dobi mladim gospodarjem, ki zahtevajo z vsem povdorkom tudi tukaj enakih pravic, ker nosijo enake dolžnosti. Če pa pogledamo, kako so si deležniki prišli do svojih pravic, bomo videli, da so oni pravzaprav pravi lastniki zemljišč, ki jih skupno uživajo. Ne trdim, da velja to prav za vsak slučaj, a za 90% slučajev pa prav gotovo.

Na Krasu (v komenskem in sežanskem okraju) so bili pred leti devinski gospodje lastniki skoraj vsega zemljišča. Ko je prišla zvezda njih slave in močjočnosti zalajati, so ti gospodje začeli prodajati svoja zemljišča prejšnjim podložnim kmetom. In kjer ni posameznik zmogel kupnine, se je zbralo več njih (soseska), ki so položili kupnino in postali na podlagi pravilne kupno-prodajne pogodbe, v kateri so bila navedena imena vseh posameznih kmetov-kupcev, lastniki kupljenega zemljišča, ki so ga še pozneje skupno uživali. (Pred vojno sem eno tako staro pogodbo videl). Po smrti kupcev so njih dediči in nasledniki po starih navadah, sledili očetom pri uživanju skupnega zemljišča. In to je šlo od roda do roda. Enaki slučaji so mi znani iz baské doline, kjer so tolminski gospodje prodajali svoja zemljišča posameznim skupinam kmetov. V grahovski občini hranijo še danes izvirne kupno-prodajne pogodbe in razsodbe višje davčne oblasti v Gradcu, ki je pred več kot 100 leti izrekla, da je dotično zemljišče zasebna last v razsodbi imenoma naštetih kmetov in ne javna občinska lastnina. In ta zemljišča se še danes skupaj uživajo, a so vključena na ime dotične davčne občine. Če bi se hotel kdo potrditi in iti tudi drugod sviri do dna, bi dožal, da je več ali manj izvir teh skupnih zemljišč povsod sličen opisanemu, to je, da so bila zemljišča prvotno zasebna last. Iz tega tudi sledi, da je vključba v zemljiški knjigi netočna. Pogrešek pa je bil napravljen pred davčnim časom vsled brezbrčnosti deležnikov in komodnosti uradništva, ki je izvršilo vpise v zemljiški knjigi. Vendar pa vprašanje lastnine ni tvorilo skoro nikdar spora med občanami in upravičenimi deležniki. Ko so okrog leta 1860 naše občine dobile samoupravo (avtonomijo), je ta srat izdali občinski red, ki je veljal potem do 13. januarja 1923, izrečno določal, da veljajo glede uživanja občinskih zemljišč stare neizpodbijane navade. In upravičenci so nemoteno ostali pri svojih pravicah do današnjih dni.

V drugi polovici prejšnjega stoletja je za-

čela vrednost zemljišč na sploh rasti. Ljudstvo se je množilo, ustanavljala so se nova gospodarstva, kupni užitek zemljišč je začel roditi več škoda, kakor koristi. In že takrat se je porodila želja po razdelitvi skupnih zemljišč, želja, ki ni pri oblativnih lastetah na nikakšen odpor. Oblastva so le zahtevala, da morajo občine za vsako posamezno delitev sestaviti poseben pravilnik, iz katerega je moralo biti razvidno, kaj in komu se bo delilo in po katerih načelih se delitev izvrši. Ko je bil pravilnik sestavljen in ko je zadovoljil cesarsko potrdjenje, je bil razglašen kot deželni zakon v deželnem zakoniku, nakar se je delitev izvršila in vključila. Od leta 1870 pa do leta 1911 je dobili v vsakem letniku deželni zakon, goriškega celo vrsto delitvenih zakonov, ki so si več ali manj sličili. Skupno določilo vsem tem zakonom je bilo to, da so natančno predpisovali, kdo je upravičen do delitve in po katerih načelih se ta upravičenost ugotovi. Občina ali pa posebna komisija, izvoljena od starejšinstva, je morala sestaviti imenik upravičenih deležnikov, katerih število se ni skoro krilo s številom hiš odnosno družinskih glavarjev v občini. Oni, ki niso imeli pravice do skupnih užitkov, so bili izpuščeni iz imenika. Omeniti moram še, da so deležniki v večini slučajev dobili pritlikajoče jim deleže popolnoma brezplačno v svojo last in posest, dočim so bili v drugih slučajih obvezani položiti v občinsko blagajno malenkostne zneske, ki pa niso niti zdaleka odgovarjali vrednosti pridobljenega zemljiškega kosa. Tudi to stopanje potrjuje naziranje, da so bila skupna zemljišča zasebna last, daki vključena na ime občin. Po nekaterih krajih so se delitve dejansko izvršile; upravičenci so stopili v posest odkazanih jim deležev, ki jih uživajo nemoteno že desetletja, v zemljiški knjigi pa se delitve ni izvedla.

Naravno je bilo, da je prišlo pri takih delitvah večkrat do hudih sporov. Dognalo se je tudi, da ni vsaka delitev primerna, posebno kjer se je ta nanašala na pašnike ali gozdove. Radi tega in iz raznih drugih razlogov je državna oblast izdala že okrog leta 1884 poseben okvirni zakon o delitvi skupnih zemljišč, ki je obširno in izčrпно vseboval razne določbe za taka opravila. Na podlagi državnega okvirnega zakona so potem posamezne pokrajine sklenile svoje pokrajinske zakone, s katerimi je bilo postopanje pri delitvi skupnih zemljišč usmerjeno na druge oblike. Glavna reforma je obstajala v tem, da je postal v smislu novih zakonov krajevni komisar za agrarne operacije v prvi stopnji edino pristojno oblastvo za izvrševanje sličnih poslov, dočim je do tedaj spadal ta posel v delokrog deželnih odborov. Ker je komisar razpolagal s dovoljnim številom uradnega osebja, posebno tehnikov zemljemerjev, in ker je združeval v sebi posle upravne in sodne narave, je delo šlo hitro izpod rok. Toda tudi on je bil vezan pri delitvah na stare neizpodbijane navade, in tudi on je moral v prvi vrsti nesporo ugotoviti imena upravičenih deležnikov, potem je šele delitev izvršil, odobril in poskrbel za prepise v zemljiških knjigah.

S kr. odlokom-zakonom od 22. maja 1924, o katerem sem pisal v 8. številki letošnjega »Gospodarskega vestnika«, se niso uvedle v tem vprašanju nikake stvarne izpremembe, glede pravic uživanja in upravičenih deležnikov. Le namesto prejšnjega krajevnega komisarja je prišel kr. komisar za likvidacijo občinskega prava. Odlok-zakon izrečno določa, da ostanejo v naših krajih v veljavi prejšnji tozadevni zakoni in da so novi komisarji vezani pri svojem poslovanju na nje. Naše ljudstvo bi torej na podlagi povedanega ne imelo povoda, da se razburja, ker so njegove pravice po zakonu zaščitene. V tem naziranju me potrjuje tudi okolnost, da predpisuje odlok, s katerim je vlada razlegnila na naše kraje občinski in pokrajinski zakon, izrečno, da ostanejo vse pravice in navade glede uživanja občinskih zemljišč nedotaknjene, kakor so bile do sedaj.

Vprašanje, ki ostane še odprto, pa je: ali si bo ljudstvo znalo z razlogi in moglo z uspehom ohraniti svoje pravo. V občinah imamo mlade župane in še mlajše tajnike. Ži velikokrat ne poznajo bistva zadeve. In ta okolnost bi znala, proti volji dotičnikov, roditi kvarne posledice. Treba bo nekaj ukreniti, da se vprašanje spravi v pravičen tek.

(»Gosp. vestnik«).

Združba kot socialna ustanova

Socialni mir hočemo. Hočemo dela in ustvarjanja. Mnogo je napak, ki se dogajajo žalibog dan za dnem v našem življenju. So napake, ki neprestano razjedajo človeško družbo, ovirajo smoteno delo in zavajajo narode v razredni boj. Razredni boj, ki ustvarja najnevarnejše gospodarske in socialne razmere, je oni, ki vzbuja v človeštvu mržnjo med stanoviti. In ta mržnja ni še nikdar obrodila dobrega sadu.

Le oni, kateremu je malo do svojega stanu in svojega naroda, zagovarja razredni boj in ga smatra kot nekaj z gospodarskega in socialnega stališča potrebnega.

Kakor vidimo, tvorita danes delojemalce in delodajalce element socialnega mira in boja. Ravno radi tega skušajo socialni politiki predvsem urediti razmere med gospodarjem in delavcem. Sleherni se čuti prikrajšanega v svojih pravicah. Pravice, katere so po veliki večini namišljene, onemogočujejo resno in smoteno socialno reformo. Na velike težkoče nalži socialni politiki, ki se postavljajo pred delavca in delojemalca. Oba utemeljajeta svoje stališče.

Da pa država in njeni organi hočeta zasle-

najdemo baš tam, kjer se združništvo najbolj potrebuje! To je v vrstah malega človeka bodisi katerega poklica.

Kapital, volja in vztrajajoči in ustvarajoči duh se morajo zediniti na polju združništva in z njim na polju socialne reforme. Zdruga je ona, katera mora združiti delodajalca in delojemalca ter izobražene sloje v skupno močno vez. Najnižji sloj se družijo s srednjim ter tako korakata skupno oba v nov družabni red — kooperativizma. Vsi mali in veliki združeni v združbi zasledujejo iste smotre in isti cilj boljšega življenja v skupnem delu.

Tu v združbi tvorijo različni stanovi harmonično celoto, premostuje se prepada med razredi. Kajti brezpozorno zaupanje na eni, smoteno in nesebično delo na drugi strani tvori celoto vsega.

Združba, katera druži vse stanove, daje le tem priliko, da se spoznajo med seboj in tako odpadejo nepotrebni predsodki razreda proti razredu. Vsi stanovi so potrebni in koristni, eden brez drugega ne more živeti in vendar se sovražijo medseboj. Drug drugega potrebuje, a se ne razumejo!

Kakor najmanjši del stroja vrši svojo nalogo in brez nje ni življenja, tako v naši družbi. Manjša misla za pravo spoštovanje medseboj katere sloni pa le na spoznavanju.

V težkem gospodarstvem boju najlaže vidimo važno nalogo združbe. V združbi ni medsebojnega napadanja konkurenca odpade in močnejši se bje s šibkejšim rama ob ramo.

Prosta konkurenca je uničila ogromna bogastva malega človeka in ga potisnila med vrste proletarijata.

Da pa tega ne bo v bodoče, v bodoči družbi kooperativizma, smo lahko gotovi. Ne doseže življenja tega danes ali jutri ampak v postopnem delu in v vztrajnosti. Združitev vseh sil slabih in močnih — to je naloga združbe.

Tu tiči njena velika naloga, ki jo mora rešiti združba za gospodarsko in socialno dolžnost človeštva.

Družabni mir, ki ga zasleduje združba je izvedljiv bolj kot vsi drugi načrti, kajti združba ni revolucionaren element, zanika vsako nasilje in gre mirno in počasi razvojnimi potmi k svojemu cilju. Kot gospodarska institucija mora že v svojem bistvu zanikati sleherni revolucionarni pokret. Kot važna socialna ustanova ne more sprejeti nase znak nasilja; kajti združba je že po svojem bistvu človekoljubna združba priznava sedanjí družabni red v toliko v kolikor v resnici obstoja, stremi pa za tem, da se odpravijo vsi nedostatk in se nadomestijo s socialnimi ustanovami v prid vsem in vsakemu.

Moralno-etični cilj združbe je socialni mir in ligodopski demokratizem, zgrajen na svobodni volji slehernega z brezpozorno pokorščino do skupnosti.

TRŽASKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU
ulica Torre bianca št. 19 in ul. Raffineria št. 7
ima v zalogi:

Vinogradniške potrebščine: žveplo, dvakrat razmerno in ventilirano, preiskušeno z 99,57% čistosti.

Modro galico, angleško, v vrečah, po Lir 2,70 kg, angleško v sodih, po Lir 3.— kg.

Prak Čafaro, sredstvo za pobijanje peronosore na trti, na paradizkih in na krompirju.

Azol, sredstvo za pobijanje groznega in jabolčnega molja, in sploh proti vsem žuželkam, ki glodajo listje ali sadje.

Skropilnice, originalne in sistem »Vermorel«.

Vzplakalniki, ročni in nahrbtni.

Kose »Merkur«, po Lir 15,30, 15,75 in 16,25, kose raznih znamk, po Lir 10.— do 12.— kosa; za večja naročila popust.

Bisulni, zdravilo za na spolovilih obolelo govejo živino.

Umetna gnojila: mešanica za krompir, superfosfat, kalijeva sol in čilski soliter.

Trave: laško ljulko, francosko pahovko, travniško bilnico in mačji rep.

Deteljo: domačo ali štajersko deteljo, inkarnatno in lucerno.

Semeni: jesenske repe, okrogle, po Lir 12.— kg, špinače po Lir 6,50 kg. vse vrste poljskega, vrtnega in cvetličnega semena. V kratkem nam dosepejo orala vse vzorcev, slamoreznic in drugi gospodarski stroji. Opozorjamo na to naše kmetovalce in združbe, da si te stroje o priliki, ko pridejo v Trst, ogledajo, da se bomo znali pri večjih naročilih ravnati. Ko nam pride prva pošiljatev, bomo naznanili v listih.

Gostilna »ČRNI OREL«
Dvorana, prenočišče, hlevi

GORICA — Via S. Giovanni 6.

MOLAR JOSIP

Gostilna

GORICA — Via Monache 11.

Parna žaga se proda

iz proste roke ob železniški postaji na Gorenjskem, z raznimi stroji; z lokomobilo Lanz, 60-90 HP, 2 polnojarmenika, 1 vencičanka, 1 tračna žaga, 1 gladilnik, 3 krožne žage, 1 ameriški cirkular, 2 brusna stroja in 1 dinamostroj. Vse je novo in v najboljšem stanju. Pojasnila daje Franc Kuralt, Kranj (Slovenija).

(405)

Gostilna, prenočišče, hlevi

GORICA — Via S. Giovanni 6.

MOLAR JOSIP

Gostilna

GORICA — Via Monache 11.

Parna žaga se proda

iz proste roke ob železniški postaji na Gorenjskem, z raznimi stroji; z lokomobilo Lanz, 60-90 HP, 2 polnojarmenika, 1 vencičanka, 1 tračna žaga, 1 gladilnik, 3 krožne žage, 1 ameriški cirkular, 2 brusna stroja in 1 dinamostroj. Vse je novo in v najboljšem stanju. Pojasnila daje Franc Kuralt, Kranj (Slovenija).

(405)

Gostilna, prenočišče, hlevi

GORICA — Via S. Giovanni 6.

MOLAR JOSIP

Gostilna

GORICA — Via Monache 11.

Parna žaga se proda

iz proste roke ob železniški postaji na Gorenjskem, z raznimi stroji; z lokomobilo Lanz, 60-90 HP, 2 polnojarmenika, 1 vencičanka, 1 tračna žaga, 1 gladilnik, 3 krožne žage, 1 ameriški cirkular, 2 brusna stroja in 1 dinamostroj. Vse je novo in v najboljšem stanju. Pojasnila daje Franc Kuralt, Kranj (Slovenija).

(405)

Gostilna, prenočišče, hlevi

GORICA — Via S. Giovanni 6.

MOLAR JOSIP

Gostilna

GORICA — Via Monache 11.

Parna žaga se proda

iz proste roke ob železniški postaji na Gorenjskem, z raznimi stroji; z lokomobilo Lanz, 60-90 HP, 2 polnojarmenika, 1 vencičanka, 1 tračna žaga, 1 gladilnik, 3 krožne žage, 1 ameriški cirkular, 2 brusna stroja in 1 dinamostroj. Vse je novo in v najboljšem stanju. Pojasnila daje Franc Kuralt, Kranj (Slovenija).

(405)

Gostilna, prenočišče, hlevi

GORICA — Via S. Giovanni 6.

MOLAR JOSIP

Gostilna

GORICA — Via Monache 11.

skrbno užival, saj si je s svojim počelcem pridobil poldrugi milijon dolarjev (nad 36 milijonov lir). Njegovi častilci so podpisali v ogromnem številu in naslovili nanj prošnjo, naj še vztraja in naj ne zapušta borišča.

Podovi iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki imajo vse prednosti kakor leseni in ki so s higijeničnega stališča boljši, ker nimajo špranj in se zato v njih ne morejo nabirati ne prah, ne umazanost, ne bacili. Papir se zdrobi,

Priloge iz papirja. V Ameriki prihajajo bolj in bolj v rabo podovi iz papirja, ki so zelo poceni, ki